

Sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla
info@regionaalhaigla.ee
J. Sütiste tee 19
Tallinn
13419, Harju maakond

01.07.2024

nr 11.2-35/24/708

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood 70007340, edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „COVID-19 valmisoleku tagamine“ tegevuse „COVID-19 kriisiks valmisolek ja investeeringud haiglavõrgu jätkusuutlikkusse“ raames otsuse Sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla (edaspidi *toetuse saaja, hankija* või *tellij*) elluviidavale projektile nr 2014-2020.15.01.21-0156 „SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla COVID-19 kriisiks valmisolek ja investeeringud haiglavõrgu jätkusuutlikkusse“ (edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja ei ole projektiga seotud **riigihanke nr 205899** „Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning kütte-, jahutussüsteemide ja ventilatsioonisüsteemide ehitustööd“ läbiviimisel järginud riigihangete seaduses¹ (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumistega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 45 346,63 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 p-d 4 ja 6, § 45 lg 1 p-d 2 ja 3, § 46, § 48 lg 1, § 49, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“² (edaspidi *ühendmäärus*) § 21 lg-d 1 ja 3, § 22³ lg 1 p-d 2 ja 5, lg 2 p-d 1 ja 2, § 22⁸, tervise- ja tööministri 28.09.2021 määruse nr 40 „Tervishoiu hädaolukordadeks valmistumise korraldamine haiglavõrgu kavas nimetatud haiglates toetuse andmise tingimused avatud taotlemisel“ (edaspidi *meetme määrus*) § 25, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) ja toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

¹ Rakendatakse riigihanke nr 205899 läbiviimise ajal kehtinud 15.03.2019 jõustunud riigihangete seaduse redaktsiooni.

² Rakendatakse toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemise ajal kehtinud 09.10.2020 jõustunud ühendmääruse redaktsiooni.

1. Riigihankes nr 205899 tuvastatud rikkumised

Toetuse saaja viis rahvusvahelise avatud hankemenetlusena läbi riigihanke nr 205899 „Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning kütte-, jahutussüsteemide ja ventilatsioonisüsteemide ehitustööd“. Hanketeade avaldati 23.05.2019 ja pakkumuste esitamise tähtaeg oli 06.08.2019.

Hange oli jaotatud kolmeks osaks:

- Osa 1. Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd ja sellega seonduvad tööd;
- Osa 2. Ventilatsioonitööd ja sellega seonduvad tööd;
- Osa 3. Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd ja seonduvad tööd.

Pakkumuse esitasid neli ettevõtet (osaühing Remondimees, OÜ TET-KO, aktsiaselts COMFORT AE ja aktsiaselts Klik) hankeosade kaupa järgmiselt:

Osa 1	Osa 2	Osa 3
osaühing Remondimees	osaühing Remondimees	osaühing Remondimees
OÜ TET-KO	aktsiaselts COMFORT AE	OÜ TET-KO
	aktsiaselts Klik	

Hankija 03.09.2019 tehtud otsusega tunnistati kõik esitatud pakkumused vastavates hanke osades edukateks ja 30.09.2019 sõlmiti ehituse töövõtu riigihanke raamlepingud nr 1.2-7/853-1 (osa 1), nr 1.2-7/855-1 (osa 2) ja nr 1.2-7/854-1 (osa 3) kehtivusega 24 kuud alates 01.10.2019. Nimetatud raamlepingute eeldatav maksimaalne maksumus oli riigihangete registri (edaspidi *RHR*) andmetel kokku 4 662 350,00 eurot ja hanke tegelikuks maksumuseks kujunes 2 259 458,60 eurot.

Toetuse saaja peab tagama STS §-s 26 sätestatud kohustuste täitmise. STS § 26 lg 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima RHSi, kui ta on hankija selle seaduse tähenduses. Sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p 4 tähenduses ja on kohustatud seega läbi viima riigihanke, järgides RHSis sätestatud korda.

Rakendusüksus tuvastas riigihanke nr 205899 kontrollimisel järgmised rikkumised:

- 1) hankija on kehtestanud RHSiga vastuolus olevad kvalifitseerimistingimused (kõik hanke osad);
- 2) hankija on kehtestanud piiravad kvalifitseerimistingimused (kõik hanke osad);
- 3) hankija on aktsepteerinud kvalifitseerimistingimustes nõutud dokumentide puudustega esitamist või esitamata jätmist ning ei ole kontrollinud pakujate vastavust kvalifitseerimistingimustele;
- 4) hanke tehnilises kirjelduses on nimetatud standardid ja juhendid ilma märketa „või sellega samaväärne“ (kõik hanke osad);
- 5) hankija on kehtestanud piiravad vastavustingimused (kõik hanke osad).

Rakendusüksus käsitleb loetletud rikkumisi otsuse punktides 1.1-1.5.

1.1. Hankija on kehtestanud RHSiga vastuolus olevad kvalifitseerimistingimused (kõik hanke osad)

1.1.1. Rikkumise asjaolud ja toetuse saaja selgitused

Hankija on kehtestanud kõikides hanke osades vastutava isiku tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta kvalifitseerimistingimuse: *Pakkuja peab kaasama ehitustööde teostamise eest vastutava isikuna vähemalt 1 (ühe) ehitusettevõtja vastutava spetsialisti, kelle pädevus ja kvalifikatsioon ning muud esitatavad tingimused on järgmised: 1. /.../; 2. omab töökogemust ehitusvaldkonnas minimaalselt 5 aastat; 3. omab MTR³ või asukohamaa vastavas registris märke pakkuja vastutavaks isikuks olemise kohta; 4. omab ehitustöövõtjana ühe sarnase valminud ja kasutusele võetud objekti ehitustöö, /.../, korraldamise kogemust 60 kuu jooksul enne pakkumuste esitamise lõpptähtaaja saabumist.*

Kvalifitseerimistingimuse kehtestamise aluseks on hankija RHRis märkinud RHS § 101 lg 1 p 3.

Rakendusüksus on seisukohal, et kehtestatud nõue isiku töökogemuse ja tema pakkuja vastutavaks isikuks olemise kohta MTRis ei ole kooskõlas RHS § 101 lg 1 p-dega 3 ja 6. Samuti ei ole kõnealuse tingimuse seadmisel järgitud RHS § 3 p-s 2 toodud põhimõtet, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Hankekонтроlli käigus juhtis rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu eeltoodud vastuoludele. Toetuse saaja vastas: „Täname tähelepanu juhtimast. Hankija võtab seisukoha teadmiseks.“

Eeltoodust tulenevalt on toetuse saaja kehtestanud kvalifitseerimistingimuse, mis ei ole kooskõlas RHSi § 101 lg 1 p-dega 3 ja 6 ning RHS § 3 p-ga 2.

Lisaks on hankija kehtestanud kõikides hanke osades tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta kvalifitseerimistingimuse: *Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: 1. /.../ 2. Määratud ajal valminud ja kasutusele võetud ehitustöö maksumus mitte vähem kui 50 000 EUR⁴ (km-ta). /.../.*

Rakendusüksus märgib, et kõnealuses tingimuses seatud referentsperiood 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt ei ole kooskõlas RHSi § 101 lg 1 p-ga 1. Nimetatud sätte kohaselt tuleb referentsperioodiks lugeda riigihanke algamisele (so hanketeate avaldamisele) eelnevad 60 kuud, mitte pakkumuse esitamise tähtajast tagasiulatuvalt 60 kuud.

Hankekонтроlli käigus juhtis rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu eeltoodud vastuolule. Toetuse saaja vastas: „Täname tähelepanu juhtimast. Hankija võtab seisukoha teadmiseks.“

Samuti juhtis rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu, et hankijal puudub õigus pakkuja või taotleja tehnilise ja kutsealase pädevuse vastavuse kontrollimiseks kehtestada ehitustööde riigihangetes kvalifitseerimistingimusena nõuet varasemalt tehtud ehitustöö lepingu rahalise

³ Majandustegevuse register.

⁴ Hanke osades 1 ja 3 on maksumuse nõudeks 30 000 eurot.

maksumuse kohta. Tingimus on vastuolus RHS § 101 lg 1 punktiga 1. Toetuse saaja vastas: „*Aitäh tähelepaneku eest, hankija arvestab sellega enda riigihangetel.*“

1.1.2. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

1.1.2.1. Vastutava isiku töökogemuse ja MTR märke nõuded

RHS § 101 lg 1 p 3 kohaselt võib ehitustööde hankelepingu korral nõuda pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks andmed ehitustööde tegemise eest vastutavate isikute või tehniliste üksuste kohta.

Riigihangete Vaidlustuskomisjon (edaspidi VAKO) on RHS § 101 lg 1 p 3 regulatsiooni sisustanud järgmiselt⁵: *RHS § 101 lg 1 p 3 põhineb direktiivi 2014/24/EL art 58 lg 1 p-l „c“ ja teisel lõigul, lg 4 esimesel lõigul, art 60 lg-l 1 ning XII lisa II osa p-l „b“. /.../ Direktiivi 2014/24/EL XII lisa II osa p „b“ kohaselt tõendab ehitustööde riigihankelepingute puhul ettevõtja tehnilist suutlikkust mh nende isikute nimekiri, kelle poole töövõtja võib pöörduda tööde tegemiseks. Seega võimaldab direktiiv pakkujalt küsida vaid RHS § 101 lg 1 p 3 mõttes „ehitustööde eest vastutavate isikute või tehniliste üksuste“ nimekirja. Selline nimekiri saab seisneda üksnes vastavate isikute või üksuste nimede või nimetuste, registri- või isikukoodide, aadresside, kontaktandmete ja muude sääraste andmete loetelus. RHS § 101 lg 1 p-s 3 nimetatud „andmeid“ tuleb seetõttu tõlgendada kitsendavalt, viisil, et see ei hõlma mistahes muid andmeid peale isiku tuvastamist ja temaga kontakteerumist võimaldavate andmete. Ühtlasi on „andmetena“ välistatud teave selle kohta, kas isik on esitanud MTR-le teatava MTT⁶ või mitte.*

Seega RHS § 101 lg 1 p 3 alusel ei ole võimalik küsida andmeid vastutava isiku töökogemuse kohta, samuti tema pakkuja vastutavaks isikuks olemise märke kohta MTRis.

Kuna hankija võib tehnilist ja kutsealast pädevust kontrollida üksnes nende andmete ja dokumentide kaudu, mis on sõnaselgelt ja ammendavalt loetletud RHS § 101 lg 1 p-des 1–12, analüüsis rakendusüksus, kas nimetatud nõudeid on võimalik kehtestada mõne teise sättes toodud punkti alusel. Sisust lähtuvalt saab selliste nõuete kehtestamisel kõne alla tulla veel ainult punkt 6.

RHS § 101 lõike 1 punkti 6 kohaselt võib hankija nõuda pakkujalt tehnilise ja kutsealase pädevuse tingimustele vastavuse kontrollimiseks andmeid pakkuja enda, tema juhtide või ehitustööde juhtimise eest vastutavate isikute hariduse ja kutsekvalifikatsiooni kohta, kui need on ehitustööde juhtimiseks vajalikud ja neid andmeid ei kasutata pakkumuste hindamisel.

RHS § 101 lg 1 p 6 ei sisalda sõna *kogemus*, mistõttu hankija ei tohi kehtestada kvalifitseerimistingimust pakkuja juhtide või teenuse osutamise või ehitustööde juhtimise eest vastutavate spetsialistide kogemuse kohta, isegi kui kogemuse kohta esitatud andmeid ei kasutata pakkumuste hindamisel. Ka riigihangete direktiivi 2014/24/EL lisa XII osa II punktis f ei ole nimetatud kogemust, vaid ainult haridust ja kutsekvalifikatsiooni, sealjuures tingimusel, et seda ei rakendata pakkumuste hindamise kriteeriumina.

⁵ VAKO otsus 13.02.2018 nr 5-18/192791, p-d 12.3.1 ja 12.3.2.

⁶ Majandustegevuse teade.

Õigust nõuda andmeid isiku töökogemuse kohta ei tulene ka ühestki teisest RHS § 101 lg-s 1 loetletud punktist. RHSi seletuskirjas on § 101 regulatsiooni osas selgitatud, et *töötajate kogemust ei tohi kvalifitseerimise tingimusena sätestada, st seda saab arvestada üksnes pakkumuste hindamise juures eeldusel, et see oluliselt mõjutab hankelepingu täitmise kvaliteeti. Kvalifitseerimise tingimusena saab kogemuse kohta nõude sätestada üksnes pakkujale läbi eelnevate samalaadsete lepingute täitmise.*

MTR registreering on oma sisult ettevõtja teatamiskohustus teatud tegevusalal majandustegevusega alustamise kohta. MTRi kanne isiku kohta ei näita tema haridust ega kutsekvalifikatsiooni, mistõttu ei ole seda lubatud RHS § 101 lg 1 p 6 alusel nõuda. Samuti tuleb silmas pidada, et MTR on informatiivne ja sellele kandeale ei ole võimalik õiguskindlalt tugineda (vastupidiselt näiteks kinnistusraamatule või äriregistrile, mille kannetel on õigusjõud).

RHS § 3 p 2 kohaselt peab hankija jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. Antud juhul ei ole vastutava spetsialisti töökogemuse ja MTRis vastutavaks isikuks olemise nõue asjakohane ja põhjendatud.

Toetuse saaja on seega kehtestanud kvalifitseerimistingimuse, mis ei ole kooskõlas RHSi § 101 lg 1 p-dega 3 ja 6 ning RHS § 3 p-ga 2.

1.1.2.2. Määratud ajal valminud ja kasutusele võetud ehitustöö maksumuse ja referentsperioodi pikkuse nõuded pakkujale

RHS § 101 lg 1 punkti 1 kohaselt võib hankija nõuda pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks nimekirja hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavate olulisemate ehitustööde lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 60 kuu jooksul.

RHS § 101 lg 1 punkte 1 ja 2 kõrvutades selgub, et ehitustöodes ei saa nõuda lepingu maksumuste näitamist ja asjade-teenuste lepingute puhul ei saa nõuda tõendeid lepingute nõuetekohase täitmise kohta.⁷ Hankija saab ehituse korral asjakohaseid (kindlaksmääratud tunnustustele vastavaid) töid piiritleda läbi samalaadsuse, näiteks hoone või rajatise otstarve, maht ruutmeetrites (teede puhul kilomeetrites) vms. Kuivõrd ehitustööde maksumus võib sõltuda väga erinevatest asjaoludest, siis ei näita ehitustööde lepingute maksumus kuidagi, kui kogenud on pakkumuse teinud ettevõtja.

Hankijal ei ole õigust RHS § 101 lg 1 p-s 1 toodud referentsperioodi muuta, mis tähendab, et pakkujatel peab olema võimalik tõendada oma kvalifikatsiooni ehitustööde abil, mis on teostatud 60 kuu jooksul enne hankemenetluse algamist RHS § 73 lg 1 mõttes, st enne hanketeate avaldamise päeva riigihangete registris. Antud juhul oli õiguspärast referentsperioodi lühendatud ca 2,5 kuud, kuna tähtaja arvutamise alguspäev oli lubatust hilisem⁸ ja see võis jätta mõne pakkuja hankes osalemisest kõrvale.

⁷ <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigihanked/korduma-kippuvad-kusimused#kvalifikatsioon>, p. 19.

⁸ Pakkumuste esitamise tähtaeg oli 06.08.2019, hanketeate avaldamise kuupäev oli 23.05.2019.

Eeltoodust tulenevalt on toetuse saaja kehtestanud kvalifitseerimistingimused, mis ei ole kooskõlas RHSi § 101 lg 1 p-ga 1.

1.1.3. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 5%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Punktis 1.1 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui hankemenetluses ilmneb §-des 22-22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra 2, 5, 10 või 25 protsenti, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole käesolevas otsuses kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra ning peab põhjendatuks vähendada riigihanke nr 205899 alusel tekkinud abikõlblikku kulu 5 protsendi võrra. Määra vähendamisel 5 protsendile on rakendusüksus võtnud arvesse, et tegemist on hanke potentsiaalsete pakkujate ringi eelduslikult vähe mõjutava asjaoluga, lisaks oli hankes pakkujate paljususe ja konkurents teatud ulatuses tagatud.

Siiski ei esine rakendusüksuse hinnangul sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et kirjeldatud rikkumise osas rakendada viiest protsendist madalamat finantskorrektsiooni määra. Toetuse saaja on kehtestanud kvalifitseerimistingimuse, mis ei ole kooskõlas RHSiga.

Ühendmääruse seletuskirja kohaselt tuleb § 22⁸ rakendamisel asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast. Kirjeldatud rikkumine viitab ühendmääruse § 22³ asjaoludele, st rikkumine on seotud puudustega riigihanke alusdokumentides ja nende kohaldamisel. Ühendmääruse § 22³ regulatsioon ei näe erinevate kvalifitseerimistingimustega seotud rikkumiste puhul ette viiest protsendist madalamat määra.

Samuti on ühendmääruse seletuskirjas väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, et selle esinemisel rakendada kõrgeimat määra, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr viiest protsendist madalam olema.

Tulenevalt eeltoodust on rakendusüksuse hinnangul otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada 5-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt on ühendmääruses sätestatud finantskorrektsiooni määradega juba kohustuse eiramise võimalikku mõju kaalutud. Lisaks täiendab seletuskiri, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.2. Hankija on kehtestanud piiravad kvalifitseerimistingimused (kõik hanke osad)

1.2.1. Rikkumise asjaolud

Hankija on kehtestanud pakkujale tema majandusliku ja finantsseisundi osas järgmised kvalifitseerimistingimused.

Osa 1 „Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd“

Pakkuja netokäive EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“ peakulurühma nr 7 ja nende põhikulurühma 71,73 ning alarühma 711;712;713;731;732;733;734;821 põhiste ehitustööde osas on aastatel 2016, 2017, 2018 vähemalt 500 000 eurot (ilma käibemaksuta), seejuures mitte vähem kui 150 000 eurot (ilma käibemaksuta) igal aastal. Pakkuja esitab dokumendid, mis tõendavad nõudele vastavust.

Osa 2 „Ventilatsioonitööd“

Pakkuja netokäive EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“ peakulurühma nr 7 ja nende põhikulurühma 72 ning alarühma 724;725 põhiste ehitustööde osas on aastatel 2016, 2017, 2018 vähemalt 750 000 eurot (ilma käibemaksuta), seejuures mitte vähem kui 250 000 eurot (ilma käibemaksuta) igal aastal. Pakkuja esitab nõudele vastavust tõendavad dokumendid.

Osa 3 „Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd“

Pakkuja netokäive EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“ peakulurühma nr 7 ja nende põhikulurühma 72 ning alarühma 721;722;723;726;727;825 põhiste ehitustööde osas on aastatel 2016, 2017, 2018 vähemalt 500 000 eurot (ilma käibemaksuta), seejuures mitte vähem kui 150 000 eurot (ilma käibemaksuta) igal aastal. Pakkuja esitab nõudele vastavust tõendava dokumendid.

Hankija on kehtestanud pakkujale tehnilise ja kutsealase suutlikkuse osas järgmised kvalifitseerimistingimused.

Osa 1 „Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd“

Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: -Sarnane vastavas osas. Sarnane hoone /.../ peab sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“ peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 71 ning alarühma 711;712;713;731;732;733;734;821 põhiseid ehitustöid. /.../.

Osa 2 „Ventilatsioonitööd“

*Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: 1. Sarnane vastavas osas. **Sarnane hoone /.../ peab sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 72 ning alarühma 724;725 põhiseid ehitustöid. /.../***

Osa 3 „Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd“

*Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: 1. Sarnane vastavas osas. **Sarnane hoone /.../ peab sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 72 ning alarühma 721;722;723;726;727;825 põhiseid ehitustöid. /.../***

Majandusliku ja finantsseisundi kvalifitseerimistingimustes on viidatud standardile EVS⁹ 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“. Iga hanke osa puhul on konkreetset ära nimetatud standardile vastav peakulurühm, põhikulurühm ja alarühmad, mille põhiselt pakkuja ehitustööde netokäive referentsaastatel 2016, 2017 ja 2018 pidi olema saadud. Sarnast standardipõhist liigitamist on hankija kasutanud ka tehnilise ja kutsealase suutlikkuse osas referentsobjektidele seatud tingimuses, mille kohaselt peavad kolm referentsobjekti sisaldama konkreetseid, hanke osale vastavaid, standardis toodud alarühma põhiseid ehitustöid.

EVS 885:2005 puhul on tegemist Eesti Vabariigi standardiga, mistõttu sellele viitamine tingimuste täitmise tuvastamiseks on välispakkujate jaoks piirav ning vastuolus RHS § 3 punktiga 2.

Hankija on seadnud kõikides hanke osades ehitustööde teostamise eest vastutava isiku kohta järgmise kvalifitseerimistingimuse: *Pakkuja peab kaasama ehitustööde teostamise eest vastutava isikuna vähemalt 1 (ühe) ehitusettevõtja vastutava spetsialisti, kelle pädevus ja kvalifikatsioon ning muud esitatavad tingimused on järgmised: 1. omab nii kõnes kui kirjas eesti keele oskust vähemalt kesktasemel, B1¹⁰; /.../ 3. omab MTR või asukohamaa vastavas registris märget pakkuja vastutavaks isikuks olemise kohta; /.../*

Tingimuse kohaselt pidid pakkujad esitama vastutava isikuna kaasatud spetsialisti kohta CV, milles toodud andmed tõendaksid tema nõuetele vastavust (sh eesti keele oskust vajalikul tasemel) ja väljavõtte MTRst või asukohamaa vastavas registrist tema vastutavaks isikuks olemise kinnituseks.

Rakendusüksus on seisukohal, et vastutavale spetsialistile seatud eesti keele oskuse ja asukohamaa vastava registri märke nõuded on välispakkujate jaoks piiravad. Hankija on seega rikkunud RHS § 3 punktis 2 toodud üldpõhimõtet.

⁹ EVSi tähendus ei ole küll ametlikult määratletud, kuid seda on selgitatud kui lühendit fraasist „Eesti Vabariigi standard“. EVS on kasutusel ka Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kui organisatsiooni akronüümina.

¹⁰ Hanke osas 3 „Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd“ on tingimuses viide tasemele „B1“ ära jäetud, ja nõutud on eesti keele oskus kesktasemel.

1.2.2. Toetuse saaja selgitused

Seoses kvalifitseerimistingimustes Eesti standardile viitamisega esitas rakendusüksus toetuse saajale küsimuse: „*Kõikide osade puhul on kvalifitseerimistingimustes käibenõude ja referentsobjektide nõude puhul viidatud standardi EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” konkreetsetele peakulurühmadele ja nende põhikulurühmadele ning alarühmadele. Kuidas olete hinnanud, et nõude sidumine konkreetse standardiga ei ole rahvusvahelist piirmäära ületavas hankes võimalikele välismaistele pakkujatele piirav (arvestades mh, et standardid ei ole tasuta avalikult kättesaadavad).*“

Toetuse saaja vastas: „*Täname tähelepanu juhtimast. Hankija on tänaseks mõistnud, et selline kvalifikatsiooni kontrollimine on meile liigselt ressursimahukas ning seetõttu on oma praktikat muutnud. Pakkuja jaoks ei oma see mõju, sest kontrollikohustus on hankijal.*“

Seoses eesti keele oskuse nõude seadmisega teavitas rakendusüksus hankijat: „*Tingimus: omab nii kõnes kui kirjas eesti keele oskust vähemalt kesktasemel B1 – Sellise kvalifitseerimise tingimuse seadmine on rahvusvahelises hankes piirav (k.a juhul, kui riigihanke eeldatav maksumus jääb alla rahvusvahelise piirmäära, aga on piiriülene huvi). Tegemist on finantsmõjuga rikkumisega, puudused RHS § 3 järgimisel.*“

Toetuse saaja vastas: „*Täname tähelepanu juhtimast. Hankija võtab seisukoha teadmiseks.*“

Seoses MTR või asukohamaa vastava registri märke nõudega teavitas rakendusüksus hankijat: „*Tingimus: omab MTR või asukohamaa vastavas registris märget pakkuja vastutavaks isikuks olemise kohta – sellise tingimuse seadmisel on tegemist rikkumisega, tingimus ei ole kooskõlas RHS-ga.*“

Toetuse saaja vastas: „*Täname tähelepanu juhtimast. Hankija võtab seisukoha teadmiseks.*“

1.2.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 98 lg 1 kohaselt võib hankija kontrollida pakkuja või taotleja sobivust tegeleda hankelepingu täitmiseks vajaliku kutsetööga ja kehtestada kvalifitseerimise tingimused tema majanduslikule ja finantsseisundile ning tehnilisele ja kutsealasele pädevusele. Kvalifitseerimise tingimused peavad vastama hankelepingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja otstarbele ning nendega proportsionaalsed.

RHS § 3 punkti 2 järgi peab hankija kohtlema kõiki isikuid, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga ühinenud riigis, võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Kvalifitseerimistingimustes nimetatud standardi EVS 885:2005 puhul on tegemist Eesti Vabariigi standardiga, mistõttu sellele viitamine referentsnetokäibe ja -objektidele seatud tingimuste täitmise tuvastamiseks on välispakkujate jaoks piirav ning vastuolus RHS § 3 punktiga 2. Olukorras, kus tegemist on rahvusvahelist piirmäära ületava hankega, tuleb hankijal eeldada

välismaiste pakkujate huvi hankes osalemiseks ning kehtestada hankes osalemise tingimused sellest eeldusest lähtuvalt. Antud juhul on välispakkujatel piiratud võimalus enda referentsnetokäibe tingimustele vastavuses veenduda ning seda tõendada, kuna standard EVS 885:2005 on küll kättesaadav Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kodulehelt, kuid see on tasuline. Standardis toodud ehituskulude klassifitseerimine ei pruugi olla välispakkujatele arusaadav ja üheselt mõistetav.

Vastutavale spetsialistile seatud eesti keele oskuse ja registri märke nõuded on samuti välispakkujate jaoks piiravad, kuna need tingimused on seatud täitmiseks juba pakkumuste esitamise ajal. Tingimuses viidatud, MTRile analoogset, asukohamaa vastavat registrit ei pruugi välispakkuja riigis üldse olemas olla ja õiguslikult ei pruugi eksisteerida ka spetsialistide kohta marget nende vastutavaks isikuks olemise kohta. Tingimuses puudub juhis, mida peab välispakkuja tegema olukorras, kus ta eeltoodud põhjustel ei saa vastutava isiku kohta nõutavat registri väljavõtet esitada.

Eeltoodust tulenevalt on hankija kõnealustes kvalifitseerimistingimustes seadnud välispakkujate jaoks piiravad nõuded ja see on vastuolus RHS § 3 lg 1 punktiga 2.

1.2.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Punktis 1.2. käsitletud rikkumiste puhul esinevad ühendmääruse 22³ lg 1 punktis 2 toodud asjaolud, mille kohaselt rakendatakse hankelepingule 25%-list finantskorrektsiooni määra, kui taotleja või pakkuja kvalifitseerimiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis piirab konkurentsi põhjendamatu riikliku, piirkondliku või kohaliku eelistuse tõttu. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 2 alusel rakendatakse eelkirjeldatud juhul 10%-list finantskorrektsiooni määra, kui piirav tingimus esines kvalifitseerimistingimustes ja sellele vastasid mitu ettevõtjat. RHRst on tuvastatav, et antud hankes osales kokku neli ettevõtet, igas hanke osas vähemalt kaks. Kuna kõik pakkujad tunnistati edukateks, oli tagatud minimaalne konkurents ning rakendusüksuse hinnangul on põhjendatud kohaldada antud juhul hankelepingule **10%-list** finantskorrektsiooni määra.

Kuna ühendmäärus ei näe nimetatud juhtumi esinemisel ette 10% veelgi madalama finantskorrektsiooni määra kohaldamise võimalust, siis on rakendusüksuse kaalutlusõigus konkreetse protsendimäära suuruse osas piiratud 25- ja 10-protsendilise määra valikuga.

Rakendusüksus rõhutab, et isegi kui finantskorrektsiooni määra suuruse osas esineks antud rikkumise puhul kaalutlusõigus ühendmääruse § 22⁸ mõistes, on ühendmääruse seletuskirjas väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida

eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist veelgi madalam olema.

Samuti selgitab ühendmääruse seletuskiri, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu vastab otsuse punktis 1.2 kirjeldatud rikkumine ikkagi ühendmääruse § 22³ lg 1 p-s 2 ja lg 2 p-s 1 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale.

Kümne protsendilise korrektsoonimäära rakendamist toetab ka Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi nr C(2019) 3452 punkti 2.1 alapunkt 10, mille kohaselt juhtumil, mil ettevõtjad võisid pakkumuse esitamisest loobuda kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimuste ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumide või lepingu täitmise tingimuste tõttu, mis sisaldavad põhjendamatuid siseriiklikke, piirkondlikke või kohalikke eelistusi, rakendatakse 25-protsendilist määra. Kui aga minimaalne konkurents oli siiski tagatud, s.t mitu ettevõtjat esitas pakkumuse, on võimalik rakendada 10%-list korrektsoonimäära. Siinkohal rakendusüksus täpsustab, et Euroopa Komisjoni rikkumiste juhendile viitamine on osa kaalutusõiguse teostamisest, mitte eraldiseisvaks õiguslikuks aluseks.

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitletud otsuse p-s 1.1.3.

1.3. Hankija on aktsepteerinud pakkuja esitatud puudustega dokumente või dokumentide esitamata jätmist ning ei ole kontrollinud pakkujate vastavust kvalifitseerimistingimustele

1.3.1. Rikkumise asjaolud ja toetuse saaja selgitused

1.3.1.1. Aktsiaselts Clik (hanke osa 2)

Hankija on osas 2 „Ventilatsioonitööd“ sätestanud pakkuja tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta kaks kvalifitseerimistingimust.

Esimene tingimus¹¹ kohustab: *Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: 1. Sarnane vastavas osas. Sarnane hoone on Majandus- ja taristuministri 02.06.2015.a. määrusega nr.51 kinnitatud "Ehitise kasutamise otstarvete loetelu" koodi 12600 (meelelahutus-,haridus-,tervishoiu-ja muud avalikud hooned) kohase otstarbega hoone, mille välispiirde avatäidete soojajuhtivus ei ole suurem kui 1,7W/m²K (U1,7 W/m²K) või mille energiatõhususarv ei ületa määruses nr.55, 03.06.2015,"Hoone energiatõhususe miinimnõuded" §3 (3)või (4) nimetatud piirväärtusi ning mis peab sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine" peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 72 ning alarühma 724;725 põhiseid ehitustöid. 2. Määratud ajal valminud ja kasutusele võetud ehitustöö maksumus mitte vähem kui 50 000 EUR (km-ta). Pakkuja esitab teostatud ehitustööde tellija*

¹¹ RHRis kvalifitseerimistingimus nr 3.

kirjalik kinnituse (iga objekti kohta eraldi, st vähemalt kolm kinnitust) tööde nõuetekohaselt täitmise kohta.

Pakkuja pidi seega olema referentsperioodi (60 kuud) jooksul täitnud lepingu alusel vähemalt hankeesemega sarnast **kolm tööd** (edaspidi *referentsobjektid*). Tingimuse sõnastuse kohaselt loetakse sarnasteks sellised lepingulised tööd, mis vastavad **kõikidele** järgmistele tingimustele:

- 1) seotud hoone peab olema koodi 12600 (*meelelahutus-,haridus-,tervishoiu- ja muud avalikud hooned*) kohase kasutusotstarbega; kood tuleneb majandus- ja taristuministri määrusest, mis kehtestab ehitise kasutamise otstarvete loetelu;
- 2) seotud hoone välispiirde avatäidete soojajuhtivus ei ole suurem kui 1,7W/m²K (U1,7 W/m²K) **või** selle hoone energiatõhususarv ei ületa määruses nr 55 (03.06.2015) „*Hoone energiatõhususe miinimumnõuded*“ § 3 (3) või (4) nimetatud piirväärtusi;
- 3) hoone ehitustööd peavad sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine“ peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 71 ja 72 ning vastavate (hanke osaga seotud) alarühmade põhiseid töid.
- 4) Määratud ajal valminud ja kasutusele võetud ehitustöö maksumus mitte vähem kui **50 000 EUR (km-ta)**.

Pakkuja pidi esitama teostatud referentstööde kohta tellija kirjalikud kinnitused tööde nõuetekohaselt täitmise kohta (iga objekt eraldi).

Aktsiaselts Clik on hankepassis eeltoodud tingimusele vastavuse tõendamiseks esitanud järgmised referentsobjektid:

- *Mustamäe D-, C-korpuste ja kahetasandilise parkla ning B-korpuse liftide ehitustööd, maksumus 5 800 000 eurot, tööde teostamise aeg 01.06.12-11.05.16;*
- *PERH B-korpuse VII korruse A-tiiva ventilatsioonitööd, maksumus 46 715,93 eurot, tööde teostamise aeg 20.07.17-19.04.18;*
- *PERH B-korpuse VII B-tiiva ventilatsioonitööd, maksumus 58 438,33 eurot, tööde teostamise aeg 26.07.18-31.07.19.*

Lisaks eelnimetatutele on pakkumuse koosseisus esitatud kinnitus (hankepassis ei ole nimetatud) järgmise referentsobjekti kohta:

- *Tallink Tennisekeskus, ventilatsioonitööd, töö valmimisaeg 29.11.2016, maksumus 297 000 eurot, tellija Merko Ehitus Eesti AS.*

Tingimuse kohaselt tuli pakkumuse koosseisus esitada tellija kinnitused referentsobjektide nõuetele vastavuse kohta. **Aktsiaselts Clik esitatud kinnitused on antud aga pakkuja enda poolt ning need ei sisalda kõiki vajalikke andmeid, mis võimaldaks kontrollida ja tuvastada referentstööde vastavust kõnealuses tingimuses seatud samasuse nõudele.**

Eeltoodust lähtuvalt palus rakendusüksus toetuse saajal esitada sisulised andmed, kuidas referentsobjektide osas tingimuses toodud nõuetele (soojajuhtivus või energiatõhususe arv jms) vastavust kontrolliti. Toetuse saaja selgitas: „*Isikud, kes tegelesid selle hanke läbiviimisega, ei tööta enam hankija juures. Seetõttu ei ole me leidnud küsitud kontrolljälge. Küll aga oleme veendunud, et kontroll on teostatud.*“

Täiendavalt juhtis rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu, et referentsobjektina esitatud *PERH B-korpuse VII korruse A-tiiva ventilatsioonitööd* maksumus jääb alla tingimuses nõutud 50 000 euro

piiri ning puudub nõutud kinnitus ja paluti see esitada. Toetuse saaja vastas: „*Tegemist hankija enda objektiga. Saame kinnitada, et tööd teostati nõuetekohaselt.*“, kuid ei märgi, kas loeb siiski tingimuses nõutavale maksumusele mittevastava objekti referentsobjektide hulka või arvab välja.

Seoses referentsobjekti *Tallink Tennisekeskus* küsis rakendusüksus hankijalt järgmist: „*Pakkuja on esitanud kinnituse referentstööle, mis on teostatud Tallink Tennisekeskusele summas 297 000 eurot, aga hankepassis pole sellist tööd kajastatud. Palume selgitada.*“ Toetuse saaja vastas: „*Töö oli esitatud pakkumuse koosseisus. See, et hankepass seda ei kajasta, on formaalne puudus, mis ei tee referentsi esitamist hankija hinnangul valeks.*“

Rakendusüksus toob eraldi välja, et tingimuses on viidatud kehtetule majandus- ja taristuministri 03.06.2015 määrusele nr 55 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“. Hanke läbiviimise ajal kehtis nimetatud määruse asemel ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrus nr 63 (vastu võetud 11.12.2018, jõust. 01.01.2019) „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ ja millega määrus 55 tunnistati kehtetuks. Hanke osa 1 puudutavas tingimuses on küll toodud määruse õige number (määrus nr 63), kuid selle vastuvõtmise kuupäev on märgitud kehtetu määruse järgi.

Teise tingimuse¹² kohaselt tuli pakkujal esitada vastutava isikuna kaasatava spetsialisti CV, mis kinnitaks tema nõuetele vastavust järgmiste tingimuste osas:

/.../ 1. omab nii kõnes kui kirjas eesti keele oskust vähemalt kesktasemel, B1; 2. omab töökogemust ehitusvaldkonnas minimaalselt 5 aastat; /.../ 4. omab ehitustöövõtjana ühe sarnase valminud ja kasutusele võetud objekti ehitustöö, maksumusega mitte vähem kui 50 000 EUR (km-ta), korraldamise kogemust 60 kuu jooksul enne pakkumuste esitamise lõpptähtaja saabumist. /.../.

AS Klik on hanke osas 2 vastutava spetsialisti J. N-i kohta esitanud CV, milles puudub info tõendamaks, et antud isik omab ehitustöövõtjana ühe sarnase valminud ja kasutusele võetud objekti ehitustöö (maksumusega mitte vähem kui 50 000 EUR km-ta) korraldamise kogemust 60 kuu jooksul enne pakkumuste esitamise lõpptähtaja saabumist.

Rakendusüksus küsis toetuse saajalt täiendavat selgitust: „*Kuidas olete veendunud nõude „omab ehitustöövõtjana ühe sarnase valminud ja kasutusele võetud objekti ehitustöö, maksumusega mitte vähem kui 50 000 EUR (km-ta), korraldamise kogemust 60 kuu jooksul enne pakkumuste esitamise lõpptähtaja saabumist“ täitmises. Isiku J. N CVs ei ole märgitud projektide maksumusi.*“ Toetuse saaja vastas: „*Isikud, kes tegelesid selle hanke läbiviimisega, ei tööta enam hankija juures. Seetõttu ei ole me leidnud küsitud kontrolljälge. Küll aga oleme veendunud, et kontroll on teostatud.*“

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et hankija ei ole järginud enda kehtestatud tingimusi ning on aktsepteerinud AS Klik puhul nõuetele mittevastavaid dokumente. Kuna hankija kontrollikohustuse (RHS § 104 lg 8) täitmise kohta puuduvad tõendid, ei ole tuvastatav, kas antud pakkuja vastas seatud kvalifikatsioonitingimustele.

1.3.1.2. Osahing Remondimees (hanke osad 1 ja 3)

Hankija on kehtestanud pakkujale tema **majandusliku ja finantsseisundi osas** järgmised kvalifitseerimistingimused:

¹² RHRis kvalifitseerimistingimus nr 4.

Osa 1 „Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd“

Pakkuja netokäive EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” peakulurühma nr 7 ja nende põhikulurühma 71,73 ning alarühma 711;712;713;731;732;733;734;821 põhiste ehitustööde osas on aastatel 2016, 2017, 2018 vähemalt 500 000 eurot (ilma käibemaksuta), seejuures mitte vähem kui 150 000 eurot (ilma käibemaksuta) igal aastal. Pakkuja esitab dokumendid, mis tõendavad nõudele vastavust.

Osa 3 „Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd“

Pakkuja netokäive EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” peakulurühma nr 7 ja nende põhikulurühma 72 ning alarühma 721;722;723;726;727;825 põhiste ehitustööde osas on aastatel 2016, 2017, 2018 vähemalt 500 000 eurot (ilma käibemaksuta), seejuures mitte vähem kui 150 000 eurot (ilma käibemaksuta) igal aastal. Pakkuja esitab nõudele vastavust tõendavad dokumendid.

OÜ Remondimees on hankepassis esitanud nõutud referentsnetokäivete kohta järgmised andmed:

- 2016, 1 586 257 eurot (müügitulu 1 633 101 eurot)¹³;
- 2017, 2 287 430 eurot (müügitulu 2 165 930 eurot, seega väiksem, kui hankepassis märgitud käive);
- 2018, 2 675 259 eurot (müügitulu 2 675 259 eurot).

OÜ Remondimees ei ole hankepassis esitanud andmed iga hanke osa puhul nõutud konkreetsete netokäivete suuruste kohta EVS 885:2005 toodud kululiigituse kohaselt ega esitanud täiendavalt ka nõuetele vastavust tõendavat dokumenti. 2018. aasta kohta on esitatud ettevõtte kogu müügitulu, 2017. aasta kohta esitatud netokäive on suurem, kui majandusaasta aruandes esitatud müügitulu summa.

Rakendusüksus küsis toetuse saajalt: „Kuidas hankija kontrollis hanke kolme osa puhul pakkuja OÜ Remondimees vastavust seatud konkreetse aastakäibe tingimustele iga osa puhul. Hankepassis esitatud netokäive on 2018.a. ettevõtte kogu perioodi kõikide tegevuste kohta ja 2016 ja 2017.a moodustab sellest valdava osa, kuid eraldi ei ole välja toodud osade 1,2,3 nõudele vastava käibeosa suurust.“

Toetuse saaja vastas: „Isikud, kes tegelesid selle hanke läbiviimisega, ei tööta enam hankija juures. Seetõttu ei ole me leidnud küsitud kontrollijälge. Küll aga oleme veendunud, et kontroll on teostatud.“

Referentsaastate osas ei ole esitatud netokäibe jaotust erinevates hanke osades nõutud alarühmade lõikes ja puudub kontrollijalg, kuidas hankija kontrollis antud pakkuja kvalifitseerimistingimusele vastavust. **Sellest tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et hankija on aktsepteerinud nõutud dokumendi esitamata jätmise ja ei ole kontrollinud OÜ Remondimees netokäibe vastavust seatud kvalifitseerimistingimusele (RHS § 104 lg 8).**

Hankija on sätestanud hanke osades 1 ja 3 sarnase kvalifitseerimistingimuse: *Pakkuja peab olema 60 kuu jooksul pakkumuste esitamise tähtajast tagasiulatuvalt olema sõlmitud lepingu alusel täitnud nõuetekohaselt vähemalt 3 tööd, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele: -Sarnane vastavas osas. Sarnane hoone on Majandus- ja taristuministri 02.06.2015.a. määrusega nr.51*

¹³ Võrdluseks on sulgudes toodud ettevõtte kogu müügitulu äriregistrile esitatud vastava aasta majandusaasta aruandes.

kinnitatud "Ehitise kasutamise otstarvete loetelu" koodi 12600 meelelahutus-,haridus-,tervishoiu-ja muud avalikud hooned) kohase otstarbega hoone, mille välispiirde avatäidete soojajuhtivus ei ole suurem kui $1,7\text{W/m}^2\text{K}$ ($U1,7\text{ W/m}^2\text{K}$) või mille energiatõhususarv ei ületa määruses nr.63, 03.06.2015, "Hoone energiatõhususe miinimumnõuded" §3 (3)või (4) nimetatud piirväärtusi ning mis peab sisaldama EVS 885:2005 „Ehituskulude liigitamine” peakulurühma nr 7 põhikulurühmade 71 ning alarühma¹⁴ 711;712;713;731;732;733;734;821 põhiseid ehitustöid. - Määratud ajal valminud ja kasutusele võetud ehitustöö maksumus mitte vähem kui 30 000 EUR (km-ta). Pakkuja esitab teostatud ehitustööde tellija kirjalik kinnituse (iga objekti kohta eraldi, st vähemalt kolm kinnitust) tööde nõuetekohaselt teostamise kohta.

OÜ Remondimees on esitanud tehnilise ja kutsealase suutlikkuse osas¹⁵ tellija kinnitused järgmiste referentsobjektide kohta.

Osa 1. Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd

- Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi TTÜ) III õppekorpuse galerii veevarustuse ja kanalisatsiooni ehitustööd, Tallinn Ehitajate tee 5, valmimisaeg oktoober 2018, maksumus (ilma käibemaksuta) 240 000 eurot;
- SA PERH Mustamäe B korpuse A-tiiva 12 ja 7 korruse ning X korpuse kütte, veevarustuse ja kanalisatsiooni ehitustööd, Tallinn Sütiste tee 19, valmimisaeg märts 2018, maksumus 49 597,62 eurot;
- SA PERH Seewaldi 250 kohalise korpuse veemagistraaltorustiku ehitustööd, Tallinn Paldiski mnt.52, valmimisaeg juuli 2018, maksumus (ilma käibemaksuta) 76 771,58 eurot.

Osa 3. Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd

- TTÜ III õppekorpuse galerii kütte-ja jahutussüsteemi ehitustööd, Tallinn Ehitajate tee 5, valmimisaeg oktoober 2018, maksumus (ilma käibemaksuta) 240 000 eurot;
- SA PERH Mustamäe X korpuse magnetresonantstomograafi kütte- ja jahutustööd, Tallinn Sütiste tee 19, valmimisaeg jaanuar 2015, maksumus (ilma käibemaksuta) 132 530 eurot;
- SA PERH Verekeskuse referentslabori VKKJ ehitustööd, Tallinn Ädala tn 2, valmimisaeg märts 2019, maksumus (ilma käibemaksuta) 85 068,91 eurot.

Hanke erinevate osade referentsobjektide võrdlemisel selgub, et TTÜ III õppekorpuse galerii tööde maksumus 240 000 eurot sisaldab nii veevarustuse ja kanalisatsiooni (osa 1) kui ka kütte-ja jahutussüsteemi (osa 3) ehitustöid ning Sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla Mustamäe X korpuse magnetresonantstomograafi tööde maksumus 132 000 eurot sisaldab jahutus- ja küttesüsteemide ehitustöid (osa 3) ja ventilatsioonitöid (osa 2). Esitatud kinnituste põhjal ei ole tuvastatav referentsobjektide maksumuse jagunemine hanke erinevate osade vahel, seega ei ole võimalik kontrollida nimetatud referentsobjektide vastavust konkreetse hanke osa tingimuses esitatud maksumuse nõudele (maksumus mitte vähem 30 000 eurot km-ta). Samuti ei ole kinnitustes toodud andmeid, mis võimaldaks kontrollida referentsobjektide vastavust esitatud soojajuhtivuse või energiatõhususe nõuetele.

¹⁴ Osa 3 puhul on seatud sarnane tingimus, selle vahega, et alarühmade numbrid on teised: 721; 722; 723; 726; 727; 825.

¹⁵ RHRis kvalifitseerimistingimused 1 ja 5.

Rakendusüksus küsis toetuse saajalt, kas hanke erinevate osadega seotud referentsobjektid, mille tellijaks on olnud toetuse saaja ise, vastasid kõikidele tingimuses toodud nõuetele. Toetuse saaja selgitas: „*Jah, hankija saab kinnitada, et toodud referents vastas esitatud tingimustele.*“

Rakendusüksus palus toetuse saajal esitada sisulised andmed, kuidas on TTÜ lepingu osas (hanke osad 1 ja 3) kontrollitud, et referentsobjektina esitatud hoone välispiirde avatäidete soojajuhtivus ei ole suurem kui $1,7 \text{ W/m}^2\text{K}$ ($U_{1,7} \text{ W/m}^2\text{K}$) **või** selle hoone energiatõhususarv ei ületa määruses nr 55 (03.06.2015) „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ § 3 (3) või (4) nimetatud piirväärtusi. Toetuse saaja vastas: „*Isikud, kes tegelesid selle hanke läbiviimisega, ei tööta enam hankija juures. Seetõttu ei ole me leidnud küsitud kontrollijälge. Küll aga oleme veendunud, et kontroll on teostatud.*“

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et hankija ei ole kontrollinud OÜ Remondimees vastavust seatud kvalifitseerimistingimusele ja on aktsepteerinud puudulike andmetega dokumente (RHS § 104 lg 8).

1.3.2. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Hankija peab RHS § 104 lg 8 kohaselt kontrollima eduka pakkuja vastavust kvalifitseerimistingimustele. Erinevalt RHS § 104 lg 6 alusel läbiviidavast formaalsest kontrollist tuleb hankijal § 104 lg 8 alusel pakkuja kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifitseerimise tingimustele vastavust hinnates piisava hoolsusega välja selgitada kontrollimiseks vajalikud asjaolud ning pakkuja esitatud andmete õigsus. Kui põhjalikult hankija seda teeb, sõltub konkreetse riigihanke asjaoludest ja pakkujalt ei pea kvalifitseerimistingimustele vastavuses veendumiseks nõudma tingimata täiendavat infot.

VAKO on väljendanud seisukohta, et *pakkujate kvalifikatsiooni sisuline kontroll tähendab, et hankija ei saa piirduda pakkuja esitatud dokumentide formaalse kontrolliga ja võtta aluseks eeldust, et kogu info, mida pakkuja on talle esitanud, vastab tõele, vaid ta peab piisava põhjalikkuse ja hoolsusega välja selgitama kõik asjas tähtsust omavad asjaolud, mis tegelikult kinnitavad, kas pakkuja enda esitatud info vastab tõele ning kas pakkuja ka päriselt vastab hankija seatud kvalifitseerimise tingimusele. See vastavus peab olema kontrollitav.* (VAKO 21.04.2023, 40-23/258151, p 8.2.2.2.3).

Hankija kontrollikohustuse ulatust on käsitletud ka Tallinna Ringkonnakohus oma 25.03.2020 otsuses nr 3-19-2345 (p 27-28). Kohus on asunud seisukohale, et kui hankija on hanketeates kehtestanud tingimused pakkuja kvalifikatsioonile, tuleb tal nende nõuete täitmist ka sisuliselt kontrollida, nõudes selleks vajadusel pakkujalt kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikke dokumente ja selgitusi (RHS § 98 lg 4, § 104 lg-d 7 ja 8). Pakkuja kvalifikatsiooni sisuline kontroll ei tähenda, et asjaolude kontrollimine peaks toimuma n-ö hariliku haldusmenetluse standarditele vastavalt, vaid arvestada tuleb hankemenetluse eripära. Üldjuhul näevad hankijad juba hankedokumentides ette, mil viisil peavad pakkujad oma pakkumuse vastavust tõendama (Tallinna Ringkonnakohtu 06.11.2018 otsus nr 3-18-1011, p 7). Antud hankes on toetuse saaja kehtestanud kvalifitseerimistingimustele vastavuse tõendamiseks konkreetsed dokumendid, mille pakkujad pidid esitama, kuid samas on aktsepteerinud nende dokumentide esitamata jätmist või puudulikkust esitamist.

Rakendusüksus on seisukohal, et hankija otsus pakkujate AS Clik ja OÜ Remondimees kvalifitseerimiseks ei ole kooskõlas RHS § 104 lõikega 8, kuna toetuse saaja ei ole tõendanud tingimustele vastavuse kontrolli läbiviimist.

Samuti ei ole nimetatud pakkujate kvalifitseerimine vastavuses RHS § 3 punktis 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija peab tegutsema riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt. Selleks et pakkujatel oleks võimalik veenduda hankija otsuste õiguspärasuses või neid vaidlustada, on hankijal kohustus talletada riigihanke menetlusega seotud oluline teave, s.o langetatud otsuste tagapõhi, sellega seotud kaalutlused ja argumendid.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendama.

Antud juhul on toetuse saaja vastanud kõikidele pakkuja tingimustele vastavuse kontrolli puudutavatele küsimustele üheselt: „*Isikud, kes tegelesid selle hanke läbiviimisega, ei tööta enam hankija juures. Seetõttu ei ole me leidnud küsitud kontrollijälge. Küll aga oleme veendunud, et kontroll on teostatud.*“

Rakendusüksus möönab, et RHS ei sätesta nn kontroll-jälje olemasolu, kuid seatud tingimustele vastavuse kontrolli läbiviimist peab hankija lähtuvalt riigihanke korraldamise üldpõhimõttest suutma tõendada. Mida sellise tõendina esitada (nt teostatud päring registritesse või veebi otsing), saab hankija valida enda äranägemise järgi. Antud juhul ei olnud hankijal täiendavaid dokumente kõnealuste pakkujate nõuetele vastamise kinnituseks esitada¹⁶, kuid oldi veendunud, et kvalifitseerimine on teostatud õiguspäraselt ning asuti seisukohale, et pakkujate kvalifikatsioon vastas esitatud tingimustele. Hankija nentis, et dokumenteerimisega on olnud probleeme ning põhjendas kontrolli läbiviimist tõendavate dokumentide puudumist sellega, et hanke läbiviimisega tegelenud isikud ei tööta enam toetuse saaja juures. Rakendusüksus on seisukohal, et toetuse saaja poolt esitatud selgitused ja põhjendused ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

1.3.3. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr **25%**

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendamääruses sätestatu alusel.

¹⁶ Hankija vastus rakendusüksuse täiendavale küsimusele: *Hankijal ei ole täiendavaid dokumente esitada. Jätakuvalt oleme siiski veendunud, et kvalifitseerimine on teostatud õiguspäraselt ning seetõttu oleme seisukohal, et pakkujate kvalifikatsioon vastas esitatud tingimustele, kuid hankija möönab, et dokumenteerimisega on olnud varasemalt probleeme.*

Otsuse punktis 1.3 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse §-s 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui hankemenetluses ilmneb §-des 22-22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra 2, 5, 10 või 25 protsenti, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

Rakendusüksus peab rikkumise olulisust ja raskust hinnates põhjendatuks kõige rangema 25-protsendilise määra kohaldamist. Hankija on kehtestanud kvalifitseerimistingimuste kontrollimiseks konkreetsed tõendid, mille täielik või puudulik esitamata jätmine ning selle hankija poolt aktsepteerimine on selges vastuolus pakkuja kvalifikatsiooni sisulise kontrollikohustuse, niisamuti RHS §-s 3 sätestatud isikute võrdse kohtlemise ning hanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtetega. Veel enam - esineb põhjendatud oht, et hankija on kvalifitseerinud ja edukaks tunnistanud hanketingimustele mittevastava pakkuja. Sellisel juhul on tegemist hanke tulemusi reaalselt mõjutanud rikkumisega. Toetuse saaja oleks pidanud hankelepingu sõlmima teise pakkujaga või pidanud korraldama uue hankemenetluse. Samuti ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemused, kui hankest huvitatud isikud oleksid teadnud, et reaalselt ei ole kõiki RHAD-is nõutud dokumente ja/või andmeid vaja pakumuse koosseisus esitada ning hankes võib osaleda ka hanketingimustele mittevastava referentsobjekti ja/või kvalifikatsioonita.

Rakendusüksuse hinnangul ei esine sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et otsuse punktis 1.3 kirjeldatud rikkumise osas rakendada 25 protsendist madalamat finantskorrektsiooni määra.

Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määra, mistõttu otsuses kirjeldatud rikkumine viitab ühendmääruse § 22³ lõikes 5 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 25-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Ühtlasi selgitab seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja antud rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 25 protsendist veelgi madalam olema.

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitlenud otsuse p-s 1.1.3.

1.4. Hanke tehnilises kirjelduses on nimetatud standardid ja juhendid ilma märketa „või sellega samaväärne“ (kõik hanke osad)

1.4.1. Rikkumise asjaolud ja toetuse saaja selgitused

Tehnilises kirjelduse punkt 2.4.2 sätestab: *Lepingu täitmisel juhindutakse väljaandest Ehitustööde kvaliteedi üldnõuded (RYL), s.h., kuid mitte ainult: MaaRYL 2010, Infra RYL 2006, Infra RYL 2010, Hoone Tehnosüsteemide RYL 2002 (osa I ja II) ning nende juhistes või viidetes nimetatud juhenditele, standarditele, s.h., Ehitusinseneride Liidu RIL-le, juhendkaartidele RT, LVI, Ratu-,*

ST- ja teistele Eestis ametlikult kehtivatele normidele, tootja paigaldusjuhistele, mis ei ole vastuolus eelnimetatuga ja Heale Ehitustavale, kui ei ole määratletud teisiti.

Punkt 3.5.4: Koondajakava¹⁷ peab sisaldama Ehitustöö jaotust Tööee (ala millises ulatuses mingit tööd teostatakse, n. Torustike paigaldus alal XX, seadmete paigaldus alal YY, jne.) lõikes tööliikide kaupa (EVS 885:2005 "Ehituskulude liigitamine"), s.h. kõrvaltöövõtuna teostatavad insenerilahendused nädala täpsusega.

Tehnilise kirjelduse punkti 3.26. Regionaalhaigla tehnilised eritingimused alapunktides on samuti viidatud konkreetsetele standarditele ja juhenditele. Järgnevalt on toodud nendest väljavõtted (loetelu ei ole lõplik).

3.26.1. Nõuded ventilatsioonisüsteemile.

3.26.1.8. Ventilatsiooniseadmetena tuleb kasutada komplektseid ventilatsiooniseadmeid, mis on valmistatud vastavalt kehtivatele standarditele, on testitud vähemalt vastavalt standardile EVS-EN 1886, EVS-EN 13053, EVS-EN 16798-3, VDI6022, EU No 1253/2014.

3.26.2. Nõuded küttesüsteemile.

3.26.2.1. Küttesüsteem peab kütteperioodi jooksul tagama ruumide õhutemperatuuri vastavalt EVS 906-le, EVS-EN 16798-3, EVS-EN15251.

3.26.3. Nõuded jahutussüsteemile.

3.26.3.1. Jahutussüsteem peab tagama ruumide õhutemperatuuri vastavalt EVS 906-le, EVS-EN 16798-3, EVS-EN15251.

3.26.4. Nõuded veevarustuse- ja kanalisatsioonisüsteemidele.

3.26.4.1. Teostus peab vastama hoone tehnosüsteemide RYL2002 „Ehitustööde üldised kvaliteedinõuded. Osa 1 ja vastavatele juhendkaartidele; EN806-2; EN806-3; EN806-4; EVS-EN ISO 21003; EVS-EN ISO 15875; CEN/TR 12108; EN806-5; EN1717 ja EVS 835.

3.26.4.3. Magistraal-, haru- ja ringlustorustik ehitatakse happekindlast torust margiga AISI 316, 1.4404. Tuletõrjevee- ja sprinkleri torustik ehitatakse tsingitud terastorust EN10255 või soonitud tsink torust EN10217.

3.26.5.1. Väliskanalisatsioon ehitatakse vastavalt standardile EVS 848:2013.

Hankija on eeltoodud tehnilise kirjelduse punktides viidanud erinevatele standarditele ja juhenditele, mida ei ole täiendatud märkega „või sellega samaväärne“. **Viidet samaväärsusele ei sisaldu ka teistes riigihanke alusdokumentides, mistõttu on hankija rikkunud RHS § 88 lõikest 3 tulenevat kohustust.**

Rakendusüksus esitas samaväärsuse märke puudumise osas toetuse saajale päringu: „Ei leidnud alusdokumentides viiteid samaväärsuse lubatavuse kohta. Palun viidake, kuidas on järgmised nõuded täidetud (mõeldud on RHS §88 lg 3 ja lg 6 nõudeid). Tehnilises kirjelduses on viited kvaliteeditagamise süsteemidele, standarditele.“ Toetuse saaja vastas: „Kahjuks ei ole samaväärsust hankedokumentides sees.“

¹⁷ Koondajakava koostab töövõtja Lepingu sõlmimisel ja kooskõlastab selle 10 tööpäeva jooksul lepingu sõlmimisest.

1.4.2. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Vastavalt RHSis sätestatule peab hankija tehnilise kirjelduse koostamisel võimalusel võtma aluseks vastavas valdkonnas kehtivad normid. Kui tehniline norm vastavas valdkonnas puudub, võetakse hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse koostamisel aluseks üldtunnustatud standardid ja tehnilised tunnustused vastavalt RHS § 88 lg 2 punktides 1-7 esitatud järjekorrale.

Seejuures on oluline, et hankija järgiks standardite ja tehniliste tunnustuste nimetamisel RHS § 88 lg-st 3 tulenevat kohustust. RHS § 88 lg 3 sätestab, et iga viidet, mille hankija teeb tehnilises kirjelduses mõnele käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud alusele kui pakkumuse tehnilisele kirjeldusele vastavuse kriteeriumile, täiendatakse märkega „või sellega samaväärne“. Tegemist on selgesõnalise kohustusega, mille puhul pole seadusandja näinud ette erandeid selle järgimisest kõrvale kalduda või kohustuse sisu laiendavalt tõlgendada. Seda isegi juhul, kui standardi järgimine on konkreetse asja, teenuse või ehitustööde teostamise puhul kohustuslikuna ette nähtud mõnes teises, vastavat valdkonda reguleerivas õigusaktis.

Lisaks riigihangete seadusele on märke „või sellega samaväärne“ lisamise kohustust rõhutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/24/EL ja Euroopa Komisjoni juhendites. Direktiivi 2014/24/EL artikli 42 lg 3 punktis b on sätestatud: *Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil: tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid üle võtvatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märged „või samaväärne“.*

Samuti on tehnilise kirjelduse koostamist, s.h standardeid puudutavaid reegleid, selgitatud Euroopa Komisjoni juhendis „Riigihanked. Praktilisi näpunäiteid kõige levinumate vigade vältimiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastavate projektide puhul.“ Tutvudes juhendi lehekülgedes 34-35, 64, 78-79 ja 90 tooduga saab järeldada üheselt, et standardite ja juhendite järgmise nõue ilma märketa „või samaväärne“ ei ole aktsepteeritav.

Hankes nr 205899 on hankija jätnud täitmata RHS § 88 lõikes 3 sätestatud tingimuse lisada tehnilises kirjelduses loetletud standarditele märke „või sellega samaväärne“.

RHS § 88 lg 7 kohaselt peab tehniline kirjeldus tagama kõikidele ettevõtjatele võrdsed tingimused pakkumuse esitamiseks ega tohi tekitada objektiivselt põhjendamatuid takistusi riigihanke avamisel konkurentsile. Käesolevas juhtumis on hankija tegutsemine võimaldanud olukorra, kus mõnel isikul võis jääda esitamata pakkumus selle tõttu, et hanke alusdokumentides nõuti konkreetsete standardite järgimist, kuid välistati nendega samaväärsed.

Samaväärsete lahenduste ja juhiste lubamise eesmärgiks on hanke parem avatus konkurentsile. Viidates konkreetsele standardile või juhisele, peab hankija kaaluma ja lubama esitada ka teisi samaväärsetel süsteemidel põhinevaid pakkumusi. Konkreetsete standardite ja juhiste nimetamine ilma märketa „või sellega samaväärne“ võib piirata hankes osalevate pakkujate ringi. Hankija ei

saa eeldada, et nõuetekohase viite puudumisel teavad hankes osalemisest huvitatud isikud ise võimalusest arvestada oma pakkumuses samaväärsete lahenduste ja juhistega. Seega ei ole välistatud, et antud hankes osalevate isikute ring võinuks olla laiem, kui hankija oleks võimaldanud tehnilises kirjelduses nimetatud standardi osas pakkuda samaväärset lahendust.

Tehnilise kirjelduse koostamisel on hankijal küll lai kaalutusõigus, aga samas peab ta kaalutusõigust teostades järgima teatavaid piire, st oma otsuste tegemisel lähtuma lisaks eriregulatsioonile ka RHS §-s 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest. Tuginedes RHS § 3 punktidele 1 ja 2 tuleb hankijal ettevõtjaid kohelda võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutseda läbipaistvalt ja proportsionaalselt. Need põhimõtted on just tehniliste kirjelduste koostamisel olulise tähtsusega, arvestades tehniliste kirjelduste väljavalimisega ja sõnastamisega seotud diskrimineerimise ohtu.

Tulenevalt eeltoodust leiab rakendusüksus, et nimetades hanke tehnilises kirjelduses kindlaid standardeid ja juhendeid ilma märget „või sellega samaväärne“ juurde lisamata, on toetuse saaja eiranud RHS § 88 lõigetest 3 ja 7 tulenevaid kohustusi ning § 3 p-des 1 ja 2 sätestatud üldpõhimõtteid.

1.4.3. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 5%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Eeltoodud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22³ lõike 1 punktis 5 toodud asjaolud. Sätte kohaselt rakendatakse hankelepingule 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui tehnilises kirjelduses seatud kriteerium või tingimus on vastuolus RHS § 88 lõigetega 3 või 6, välja arvatud juhul, kui see puudutab vaid vähetähtsat osa lepingust ja rikkumine on üksnes formaalne. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 1 alusel rakendatakse eelkirjeldatud juhul 5%-list finantskorrektsiooni määra, kui piirav tingimus esines pakkumuste vastavustingimustes ja sellele vastasid mitu ettevõtjat.

Rakendusüksus on seisukohal, et hanke tehnilises kirjelduses välja toodud standardid on oluline osa hankelepingust, seega ei saa lugeda antud rikkumist formaalseks. Ühendmääruse seletuskirja kohaselt on „vähetähtis osa“ määratlemata õigusmõiste, seega tuleb iga hanke puhul hinnata seda vastavalt asjaoludele, eelkõige kas see hankeosa või tingimus võis mõjutada pakkujate ringi või pakkumise maksumust. Vähetähtis ei ole alati võrdne väikse osaga lepingu mahust. Kuivõrd rakendusüksus on eelnevalt selgitanud, et samaväärsusele viitamata jätmine võis mõjutada hankes osalevate pakkujate ringi, siis ei saa rikkumine puudutada hankelepingu vähetähtsat osa.

RHRi vahendusel on tuvastatav, et hankes nr 205899 esitati kokku 7 pakkumust (igas hanke osas vähemalt 2) ja need kõik tunnistati vastavaks. Seega on rakendusüksuse hinnangul põhjendatud 5-protsendilise finantskorrektsiooni määra kohaldamine.

Viie protsendilise finantskorrektsiooni määra rakendamise näeb käesoleva rikkumisega sarnaste juhtumite puhul ette ka Euroopa Komisjon (EK). Vastavalt EK 14.05.2019 rikkumiste juhendi nr C(2019) 3452 p 2.1 alapunktile 11 tuleb juhtumil, mil hanke läbiviimisel kohaldati piiravaid tehnilisi kirjeldusi, kuid minimaalne konkurents oli siiski tagatud (s.t mitu ettevõtjat esitas pakkumuse, mis võeti vastu ja vastasid kvalifitseerimise tingimustele), kohaldada vähemalt 5-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Isegi kui finantskorrektsiooni määra suuruse osas esineks antud rikkumise puhul kaalutusõigus ühendmääruse § 22⁸ ja § 21 lg 1 mõistes, on ühendmääruse seletuskirjas väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu otsuse punktis 1.4 kirjeldatud rikkumine vastaks ikkagi ühendmääruse § 22³ lg 1 p-s 5 ja lg 2 p-s 1 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 5-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Samuti selgitab ühendmääruse seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et rakendatav finantskorrektsiooni määr peaks 5 protsendist veelgi madalam olema.

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitlenud otsuse p-s 1.1.3.

1.5. Hankija on kehtestanud piiravad vastavustingimused (kõik hanke osad)

1.5.1. Rikkumise asjaolud

Hankija on seadnud hanke eri osades järgmised **vastavustingimused**.

Osa 1 Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitustööd

*Pakkuja peab omama kehtivat registreeringut Majandustegevuse Registris **või asukohamaa vastavas registris valdkondades:** Ehitus, tegevusalal „Ehitamine“ täpse liigitusega hoone ja selle juurde kuuluva veevarustuse ja kanalisatsiooni ehitamine ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (sh pumplate, puhastite ja muude seotud rajatiste) ehitamine. Ehitus, tegevusalal „Projekteerimine“ täpse liigitusega hoone ja selle juurde kuuluva veevarustuse ja kanalisatsiooni projekteerimine.*

Osa 2 Ventilatsioonitööd

*Pakkuja peab omama kehtivat registreeringut Majandustegevuse Registris **või asukohamaa vastavas registris valdkondades:** Ehitus, tegevusalal „Ehitamine“ täpse liigitusega ventilatsioonisüsteemide ehitamine Ehitus, tegevusalal „Projekteerimine“ täpse liigitusega hoone ja selle juurde kuuluva küttesüsteemi, sh katlasüsteemi (v.a elektri- ja gaasivarustuse osa), ventilatsioonisüsteemi ja jahutussüsteemi projekteerimine.*

Osa 3 Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd

*Pakkuja peab omama kehtivat registreeringut Majandustegevuse Registris **või asukohamaa vastavas registris valdkondades:** Ehitus, tegevusalal „Ehitamine“ täpse liigitusega hoone ja selle juurde kuuluva küttesüsteemi ehitamine, sh katlasüsteemi (v.a elektri ja gaasivarustuse osa)*

ehitamine jahutussüsteemide ehitamine Ehitus, tegevusalal „Projekteerimine“ täpse liigitusega hoone ja selle juurde kuuluva küttesüsteemi, sh katlasüsteemi (v.a elektri- ja gaasivarustuse osa), ventilatsioonisüsteemi ja jahutussüsteemi projekteerimine.

Vastavustingimustes on seega nõutud majandustegevuse registri (MTR) või asukohamaa vastava registri kehtivat registreeringut ehitusvaldkonna konkreetsetel tegevusaladel ja täpselt nimetatud alaliikide osas. Pakkuja pidi esitama väljavõtte kehtivast registreeringust MTRis või asukohamaa vastavast registrist (vabas vormis dokument).

Välisriigi pakkujal, kelle asukohamaa õigusreeglite kohaselt ei pea olema kõnealust registreeringut, puudub võimalus esitada nõutud väljavõte. **Tingimuses ei ole toodud, mida peab pakkuja tegema olukorras, kui asukohamaal MTRiga analoogne register puudub, mistõttu on see välispakujatele piirav ning ei ole kooskõlas RHS § 3 punktiga 2.**

Hanke osades 2 ja 3 on viidatud tegevusala „Projekteerimine“ alaliigile, mis ei ole konkreetsetes hanke osas asjakohane. Osa 2 „Ventilatsioonitööd“ puhul peab pakkuja omama MTR registreeringut (või asukohamaa vastava registri registreeringut) ka jahutus- ja küttesüsteemi projekteerimiseks ja osa 3 „Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd“ puhul peab pakkuja omama registreeringut ka ventilatsioonisüsteemi projekteerimiseks.

Kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid peavad olema riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. Antud juhul on hanke osades 2 ja 3 nõutud pakkuja registreeringut tegevusalal, mis ei ole põhjendatud ja asjakohased ning on seega vastuolus RHS § 3 punktiga 2.

1.5.2. Toetuse saaja selgitused

Rakendusüksus juhtis toetuse saaja tähelepanu, et riigihankes ei ole kohane nõuda MTR registreeringut ettevõtjalt või isikult, vaid kohane on nõuda pädeva isiku olemasolu. Ühtlasi palus rakendusüksus selgitada tingimuses seatud mitte asjakohase tegevusvaldkonna nõuet:

- a) *Osa 2 (ventilatsioonitööd) nõudes sisaldub projekteerimise puhul ka nõue küttesüsteemi, sh katlasüsteemi (v.a elektri- ja gaasivarustuse osa) ja jahutussüsteemi projekteerimine osas. Kas see on ekslikult sisse jäänud või on siiski asjakohane.*
- b) *Osa 3 (Jahutus- ja küttesüsteemide ehitustööd) nõudes sisaldub projekteerimise puhul ka nõue ventilatsioonisüsteemi osas. Kas see on ekslikult sisse jäänud või on siiski asjakohane.*

Toetuse saaja vastas: „Tegemist on inimliku eksimusega.“

1.5.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 3 punkti 2 kohaselt peab hankija kohtlema kõiki isikuid, kelle elu-või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga ühinenud riigis, võrdselt ja jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Rakendusüksuse hinnangul on antud vastavustingimuses sätestatud „*Pakkuja peab omama kehtivat registreeringut /.../ asukohamaa vastavas registris*“ välispakkujate jaoks piirav. Tuleb arvestada, et on riike, kus puudub MTRiga sarnane nn „vastav register“ selliste registreeringute tegemiseks ja ühtlasi puudub pakkujal võimalus nõutud väljavõtte esitamiseks.

Tingimuses ei ole toodud, kuidas peaksid käituma need välisriigi pakkujad, kelle asukohamaa õigusreeglite kohaselt vastavad registrid või registreerimise kohustus puuduvad ja ei ole võimalik nõutud registri väljavõtet esitada. Kuna ei ole sätestatud, et sellisel juhul tuleks esitada vastav kinnitus registreerimiskohustuse puudumise vms kohta, võib sõnastusest lähtuvalt eeldada, et registreeringu puudumine ei ole aktsepteeritav. Lisaks peavad tingimuse sõnastuse kohaselt *asukohamaa vastavas registris* olema toodud ka tingimuses nimetatud tegevusvaldkonnad, -alad ja nende alaliigid. Samaväärsust nende osas ei ole hankija võimaldanud.

Rakendusüksus märgib antud tingimuse osas täiendavalt, et RHS § 99 järgi saab ettevõtjalt ehitustööde korral nõuda tema kuulumist äri- või kutsealaregistrisse, kui see on ettevõtja asukohamaa õigusaktide kohaselt nõutav. MTR ei ole ei äri- ega ka kutsealaregister (kutsealaregistrite kohta vt <https://www.kutseregister.ee/>). MTRi registreering on oma sisult ettevõtja teatamiskohustus teatud tegevusalal majandustegevusega alustamise kohta. Tingimusele vastavust on võimalik teataval määral selle kaudu kontrollida, ent registreering ise ei saa olla tingimuse sisuks. Kui hankija soovib ettevõtjale endale esitada MTRis registreeringu nõuet, siis on see põhimõtteliselt pakkumuse vastavuses võimalik, ent täiesti liigne, kuna hankijate ülesanne ei ole riigihanget läbi viies kontrollida, kas ettevõtjad oma MsÜSist¹⁸ tulenevat teatamiskohustust täidavad või mitte. MTR on informatiivse iseloomuga register, mis tähendab seda, et MTR kandeale ei saa õiguskindlalt tugineda. Seega ei ole riigihankes kohane nõuda MTR registreeringut ettevõtjalt või isikult, vaid kohane on nõuda pädeva isiku olemasolu.

1.5.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Kõnealuse rikkumiste puhul esinevad ühendmääruse 22³ lõikes 1 punktis 2 toodud asjaolud. Sätte kohaselt rakendatakse hankelepingule 25%-list finantskorrektsiooni määra, kui pakkuja kvalifitseerimiseks, pakkumuse hindamiseks, tehnilises kirjelduses või hankelepingu sõlmimise eelduseks või täitmiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis piirab konkurentsi põhjendamatult riikliku, piirkondliku või kohaliku eelistuse tõttu. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 2 alusel rakendatakse eelkirjeldatud juhul 10%-list finantskorrektsiooni määra, kui piirav tingimus esines pakkumuste vastavustingimustes ja sellele vastava pakkumuse esitas mitu ettevõtjat.

RHRst on tuvastatav, et antud hankes osales kokku neli ettevõtet ja kokku esitati seitse pakkumust (igas hanke osas vähemalt kaks). Kuna kõik pakkumused tunnistati edukateks, oli tagatud

¹⁸Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus.

minimaalne konkurents ning rakendusüksuse hinnangul on põhjendatud kohaldada antud juhul hankelepingule 10%-list finantskorrektsiooni määra.

Kuna ühendmäärus ei näe nimetatud juhtumi esinemisel ette 10% veelgi madalama finantskorrektsiooni määra kohaldamise võimalust, siis on rakendusüksuse kaalutlusõigus konkreetse protsendimäära suuruse osas piiratud 25- ja 10-protsendilise määra valikuga.

Rakendusüksus rõhutab, et isegi kui finantskorrektsiooni määra suuruse osas esineks antud rikkumise puhul kaalutlusõigus ühendmääruse § 22⁸ mõistes, on selle seletuskirjas väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist veelgi madalam olema.

Samuti selgitab ühendmääruse seletuskiri, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu vastab otsuse punktis 1.5 kirjeldatud rikkumine ikkagi ühendmääruse § 22³ lg 1 p-s 2 ja lg 2 p-s 1 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale.

Kümne protsendilise korrektsioonimäära rakendamist toetab ka Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi nr C(2019) 3452 punkti 2.1 alapunkt 10, mille kohaselt juhtumil, mil ettevõtjad võisid pakkumuse esitamisest loobuda kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimuste ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumide või lepingu täitmise tingimuste tõttu, mis sisaldavad põhjendamatuid siseriiklikke, piirkondlikke või kohalikke eelistusi, rakendatakse 25-protsendilist määra. Kui aga minimaalne konkurents oli siiski tagatud, s.t mitu ettevõtjat esitas pakkumuse, on võimalik rakendada 10%-list korrektsioonimäära.

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitletud otsuse p-s 1.1.3.

1.6. Hanke nr 205899 kuludele tervikuna rakendatav finantskorrektsiooni määr ja summa ning projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on hanke 205899 alusel tekkinud kulusid (KD nr 88-100) kajastanud projekti tegevuse 2 „Olemasoleva palati ümberehitamine isolatsioonipalatiks või uue isolatsioonipalati loomine, sealhulgas hapnikravi võimekuse suurendamine statsionaarses või erakorralise meditsiini osakonnas vastavalt haigla vajadustele“ raames summas 181 386,49 eurot.

Ühendmääruse § 21 lg 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra. Antud hankes on tuvastatud kokku viis rikkumist. Otsuse punktides 1.1 ja 1.4 toodud rikkumiste osas kohaldatav finantskorrektsiooni määr on 5 protsenti ning otsuse punktides 1.2 ja 1.5 nimetatud

rikkumiste osas 10 protsenti, seega kogu hankele tervikuna rakendatakse finantskorrektsiooni määra 10 % ulatuses.

Eeltoodust lähtuvalt loeb rakendusüksus kogu hankega seotud kuludest mitteabikõlblikuks **18 138,65 eurot** ($181\,386,49 \cdot 10\%$), millest toetus moodustab 100%.

Otsuse punktis **1.3** käsitletud rikkumised (finantskorrektsioonimäär 25%) puudutasid konkreetseid pakkujaid ja hanke osi, mistõttu loeb rakendusüksus täiendavalt hankega seotud kuludest mitteabikõlblikuks:

- hanke osa 2, Klik ASga seotud kuludest 15% (10% kuludest on juba eelnevalt mitteabikõlblikuks arvatud), so KD 91-100 summadelt **16 711,42** ($111\,409,45 \cdot 0,15$) **eurot**;
- hanke osad 1 ja 3, Remondimees OÜga seotud kuludest 15% (10% kuludest on juba mitteabikõlblikuks arvatud), so KD 88-90 summadelt **10 496,56** ($69\,977,04 \cdot 0,15$) **eurot**.

Kokku loeb rakendusüksus punktide 1.1-1.5 alusel hankega seotud mitteabikõlblikeks kuludeks 45 346,63 eurot¹⁹.

STS § 46 lg 3 kohaselt vähendatakse toetust ja omafinantseeringut vastavalt finants- korrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Sellest tulenevalt muudab rakendusüksus projekti osas 15.03.2022 tehtud taotluse rahuldamise otsuse 11.4-6/0271 resolutsiooni ning vähendab mitteabikõlbliku summa võrra projekti eelarvet.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lg-st 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamuse ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 11.06.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 26.06.2024.

26.06.2024 vastas toetuse saaja, et eelnõu osas *täiendavaid kommentaare pole*.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugada hankega nr 205899 seotud projekti „SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla COVID-19 kriisiks valmisolek ja investeeringud haiglavõrgu jätkusuutlikkusesse“ raames mitteabikõlblikuks kuluks **45 346,63** eurot, millest toetus moodustab 100%;
2. nõuda toetuse saajalt tagasi väljamakstud toetus summas **45 346,63** eurot;
3. toetuse saajal kanda 60 kalendripäeva jooksul alates otsuse kehtima hakkamise päevast tagasinõutav toetus summas **45 346,63** eurot Rahandusministeeriumi pangakontole: SEB Pank a/a EE891010220034796011 (BIC/SWIFT: EEUHEE2X) või Swedbank a/a

¹⁹ $18\,138,65 + 16\,711,42 + 10\,496,56 = 45\,346,63$ eurot.

EE932200221023778606 (BIC/SWIFT: HABAE2X) või Luminor Bank a/a
EE701700017001577198 (BIC/SWIFT: RIKOEE22) või LHV Pank a/a
EE777700771003813400 (BIC/SWIFT: LHVBE22).

Maksekorraldusele märkida viitenumber **2800082912** ning makse selgituseks märkida projekti number;

4. toetuse saajal tuleb tasuda viivist 0,1% iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest, kui toetuse saaja ei tagasta toetust käesolevas otsuses ettenähtud tähtpäevaks, kandes kogunenud viivise otsuse resolutsiooni punktis 3 märgitud Rahandusministeeriumi pangakontole;
5. vähendada projekti tegevuse nr 2 „Olemasoleva palati ümberehitamine isolatsioonipalatiks või uue isolatsioonipalati loomine, sealhulgas hapnikravi võimekuse suurendamine statsionaarses või erakorralise meditsiini osakonnas vastavalt haigla vajadustele“ eelarvet otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summas;
6. muuta taotluse rahuldamise otsuse nr 11.4-6/0271 punkte 2 ja 3 järgmiselt:
 - 6.1. “2. Projekti abikõlblikud kogukulud on 3 947 718,16 eurot (kolm miljonit üheksasada nelikümmend seitse tuhat seitsesada kaheksateist eurot ja kuusteist senti);
 - 6.2. “3. Toetuse määr on kuni 100% projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne suurus 3 947 718,16 eurot (kolm miljonit üheksasada nelikümmend seitse tuhat seitsesada kaheksateist eurot ja kuusteist senti)“.

Otsuse peale on õigus esitada STS § 51, meetme määruse § 4 ja HMSi kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marge Kõiva
elukestva õppe ja IT-arenduse talituse juhataja
osakonna juhataja ülesannetes

Koostaja: Marje Leppik
663 1495
marje.leppik@rtk.ee